

Edijs Klaišis: grūtībās nonāk arī jaunieši no turīgām ģimenēm.

Publicēts: 06.03.2023.

ESF projekts PuMPuRS

“OPEN Radošais Centrs” 19 centros ik dienu kopā pulcē vairākus simtus jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Lielākā daļa ir pusaudži, kas dienas pavada uz ielas un ir arī riska grupa priekšlaicīgai mācību pamešanai. Būtiski minēt, ka uz ielas un riska grupā neiegūt izglītību nonāk gan tie, kurus dēvējam par jauniešiem no nelabvēlīgām ģimenēm, gan pusaudži no labi situētām ģimenēm – problēmas ir abās. Tādēļ “Pumpurs” informatīvā kampaņa “Es Tevi it kā milu” aicina domāt – vai es tiešām esmu sava bērna atbalsts, vai tiešām zinu, kā mans bērns jūtas? Kampaņas ietvaros pieredzē un ieteikumos dalās “OPEN Radošais centrs” vadītājs Edijs Klaišis.

Atbalsta projekts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai “Pumpurs” turpinās jau sesto gadu. Projekta ietvaros īstenoti teju 86 tūkstoši individuālo atbalsta plānu skolēniem.

“Kas notiek ar bērnu, kad viņš nav skolā? Vai viņš ir mājās? Vai viņš ir paēdis? Vai viņš ir drošībā? Kāpēc viņš neko nestāsta? Kāpēc viņš ir tik neizprotams? Ar jautājumu par to, kāpēc bērni nemeklē atbalstu pie saviem vecākiem, projekta ietvaros esam uzsākuši informatīvo kampaņu “Es Tevi it kā milu”. It kā – tas ir mazais iestarpinājums, kas tik bieži prasmīgi tiek noslēpts sadzīves, aizņemtības un noguruma aizsegā,” skaidro projekta vadītāja Inese Vilāne.

Edijs Klaišis, kurš pats reiz piedzīvojis grūtības un daudz laika pavadījis uz ielas, stāsta, ka diemžēl pārsvarā komunicē ar pusaudžiem, kuru vecākiem viņi ir diezgan mazsvarīgi, ir vienalga, kas notiek ar viņu bērniem.

“Jāsaprot, ka 90% no jauniešiem, kas pavada laiku uz ielām, nav tur tāpēc, ka viņiem patīk tusēt. Viņi uz ielām ir tāpēc, ka viņu

mājās ir drausmīgi apstākļi un viņi izvēlas šo laiku pavadīt citur. Viņiem pašiem ir jārūpējas gan par to, ko viņi ēdīs, gan pašiem ir jādomā, ko viņi ģērbs – tie ir pusaudži, kuriem šīs problēmas ir jārisina pašiem. Viņu mājās ir drausmīgi apstākļi, bet šeit arī ir jāsaprot tas, ka par lielāko daļu šo jauniešu oficiāli atbildīgās iestādes neuzzina, un neuzzina pavisam vienkārša iemesla dēļ. Lai kādi nebūtu šie vecāki – dzērāji vai narkomāni, tie ir viņu vienīgie vecāki, kurus viņi mīl un nekad nenodos – viņi nekad viņus “nepametīs zem tanka”,” uzsver Edijs Klaišis, skaidrojot, ka tieši šī iemesla dēļ jaunieši neiet pēc palīdzības. Viņi ļoti labi apzinās, ka tiklīdz viņi vērsīsies kādā oficiālā iestādē pēc palīdzības, tiks pārbaudīta ģimene. Viņi paniski baidās tikt izņemti no ģimenes un nokļūt bērnu namā.

“Piemērs, ko es vienmēr stāstu par mīlestību pret vecākiem. Mums centros stāv skaidra nauda, kas ir paredzēta pārtikas niekiem. Mātes dienā zvana viens no centra puisiem un prasa: “man tev ir lūgums. Ja teiksi nē, es sapratīšu. Bet vai varu no pārtikas naudas paņemt 10 eiro? Es nezinu kad un kā, bet es atdošu.” Kad vaicāju kam nauda nepieciešama, viņš atzina, ka vēlas mammai nopirkt puķes. Es to mammu zinu – viņa rakņājas pa gružu kastēm, ir nodzērusies tik tālu, ka patiesībā zemāk nav kur krist. Bet viņš viņu mīl tieši tāpat kā mēs mīlam savas mammas un tieši tāpat grib iepriecināt,” pieredzētājā dalās Klaišis.

Viņš arī atzīst, ka saprot – ļoti lielai sabiedrības daļai tas varbūt liekas drausmīgi, ka var tādos apstākļos dzīvot, un, protams, neviens nav pelnījis šādos apstākļos dzīvot. Bet kad viņam prasa, ko darīt – viņu izņemt no ģimenes vai atstāt tur, Edijs saka atstāt.

☞ “Ikvienam bērnam, lai kāda viņam būtu ģimene, ir vajadzīga piederības sajūta, kaut kādai vietai, cilvēkam, pieaugušajam, vai tā ir mamma vai tas ir Edijs, vai vēl kāds cits.

Protams, atsevišķs stāsts ir tur, kur ir vardarbība. Tur vispār bez garām diskusijām pusaudzis ir jāizņem no ģimenes, bet ja tur nav vardarbības, tad tā ir vislielākā kļūda, ko izdarīt. Ir jāsaprot, ka lai kāda tā vide nebūtu, tā diemžēl ir tā viņa vide. Izņemot viņu no šīs vides, viņam tiek atņemta identitāte un viņš tiek iemests pilnīgi svešā vidē. Jaunietis nonāk bērnu namā, kur viņam ir jāsaprot pat ne no nulles, bet ar mīnusa zīmi. Kur paralēli ikdienas sarežģījumiem par viņu ņirgājas, kur viņš tiek pazemots. Nedzīvosim ilūzijās. Bērnu namos strādā ļoti maz darbinieku, kuri tur ir tāpēc, ka viņi mīl bērnus. Lielākā daļa tur diemžēl ir tāpēc, ka kaut kur jau ir jāstrādā,” pārliecināts biedrības vadītājs, un tāpēc ir ļoti liels pretinieks bērnu izņemšanai no ģimenes, lai cik tā drausmīga varbūt kādam liktos no malas.

Kā projekta “Pumpurs” riska grupās, tā jauniešu atbalsta centros nonāk arī pusaudži ar labām sekmēm un no labām ģimenēm. Ļoti daudzi ir jaunieši, kas nāk no ļoti turīgām ģimenēm. Edijs tur saskata otru problēmu – viņiem pietrūkst uzmanības un mīlestības.

“Rezultātā viņi sāk tusēt apkārt. Tā ir tā pati piederības meklēšana. Tāpat pieaugušo uzliktās gaidas pusaudžiem, kuriem bez skolas nekā nav. Kamēr mammām vajag *retritus* un tētiem izdzert glāzi ar *čomiem*, jo šķiet, ka visa kā ir par daudz un tuvojas izdegšana – nav dialoga ar pusaudzi, kuram arī visa kā var būt par daudz. Un tad šie paši vecāki pēc kāda laika izbrīnā ieplēš acis un ir šokā – mans pusaudzis lieto narkotikas! Diemžēl narkotikas ir visātrākais veids, kā no visa pazust, kaut uz pāris stundām vienkārši aizmirsties. Un te mums nebūtu jānāca pusaudži, bet gan pašiem kā pieaugušajiem jānācās veidot dialogu ar pusaudzi,” pauž “OPEN Radošais centrs” vadītājs.

Edijs ir pārliecināts, ka nereti pusaudžiem vajag vienkārši parunāties, lai kāds viņu uzklausa: “tas ļoti palīdz un tieši individuālā saskarsmē jaunietim ir iespēja augt. Man mēdz jautāt – nu kā mēs varam palīdzēt? Kā mēs kā sabiedrība varam palīdzēt? Pirmais solis ar ko būtu sākt – nenosodīt. Tas ir pats galvenais, jo vislielākā atbildība par šo jauniešu tālākajām dzīvēm gulstas uz sabiedrības pleciem.”

Ar jautājumu par to, kāpēc bērni nemeklē atbalstu pie saviem vecākiem, projekts “Pumpurs” uzsāk informatīvo kampaņu “Es Tevi it kā mīlu”. It kā – tas ir mazais iestarpinājums, kas tik bieži prasmīgi tiek noslēpts sadzīves, aizņemības un noguruma aizsegā. Tas ir manifests to jauniešu vārdā, kuriem IR nepieciešams atbalsts, kuriem ir risks priekšlaicīgi pārtraukt mācības un iespēja pazaudēt pilnvērtīgu nākotni un vietu sabiedrībā. Šis provokatīvais sauklis “Es tevi it kā mīlu” aicina domāt – vai es tiešām esmu sava bērna atbalsts, vai tiešām zinu, kā mans bērns jūtas.

Vairāk par informatīvo kampaņu: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/jaunums/kapec-berni-nemekle-atbalstu-pie-saviem-vecakiem>

Par projektu:

Izglītības kvalitātes valsts dienests kopš 2017. gada īsteno Eiropas Sociālā fonda projektu Nr. 8.3.4.0/16/l/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai", jeb PuMPuRS, kura ietvaros līdz šim sniegts atbalsts vairāk nekā 40 000 skolēniem visā Latvijā, kuriem identificēti priekšlaicīgi mācību pārtraukšanas riski.

<https://www.ikvd.gov.lv/lv/jaunums/edijs-klaisis-grutibas-nonak-ari-jauniesi-no-turigam-gimenem>